

Dette værk er downloadet fra Slægtsforskernes Bibliotek

Slægtsforskernes Bibliotek drives af foreningen Danske Slægtsforskere. Det er et privat special-bibliotek med værker, der er en del af vores fælles kulturarv omfattende slægts-, lokal- og personalhistorie.

Støt Slægtsforskernes Bibliotek – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug. Videre publicering og distribution uden for husstanden er ulovlig.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

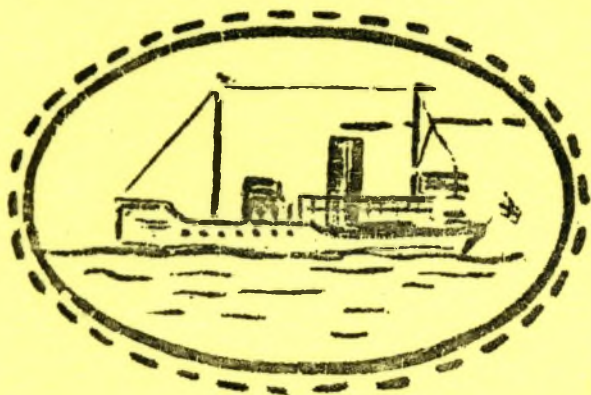
Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

GREVE LOKALHISTORISKE FORENING

BIDRAG TIL

GREVE KOMMUNES HISTORIE

Strand Greven

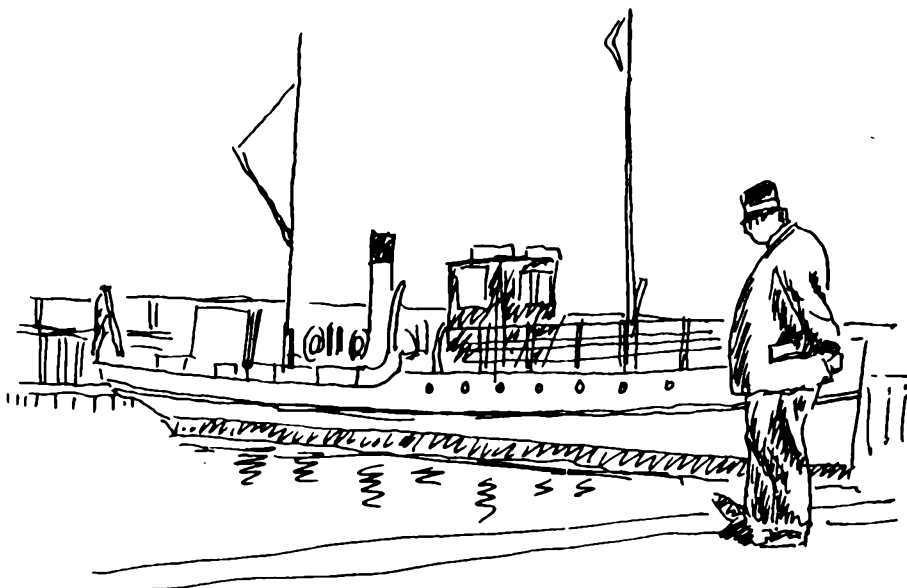

*Sejler fra Møsedede Havn
til KBh.*

HÆFTE NR. 13.

"STRANDGREVEN"

Hæfte nr. 13 i serien
"Bidrag til Greve kommunes historie"

"STRANDGREVEN"

Udgivet af
GREVE LOKALHISTORISKE FORENING
Januar 1980

FAGSAL E

Kultorget 2

1175 København K

(01) 13 60 70 lok. 216

Serien

"BIDRAG TIL GREVE KOMMUNES HISTORIE"

omfatter nu følgende hæfter:

- Hæfte nr. 1. GREVE SOGN - AR 1836.
- Hæfte nr. 2. GREVE SOGN - FOLKETÆLLINGEN 1801.
- Hæfte nr. 3. KILDEBRØNDE SOGN - AR 1836.
- Hæfte nr. 4. OEDERS EFTERRETNINGER 1771.
- Hæfte nr. 5. 7 SOLDATERBREVE FRA 1864.
- Hæfte nr. 6. TUNE SOGN - AR 1836.
- Hæfte nr. 7. KARLSLUNDE SOGN - AR 1836.
- Hæfte nr. 8. SAMTALE MED MAREN PETERSEN.
- Hæfte nr. 9. FORSAMLINGSHUSET "GODTHAB"s
START I 1898.
- Hæfte nr. 10. BYBRANDEN I KILDEBRØNDE.
- Hæfte nr. 11. TIGGERLIV I GAMLE DAGE.
- Hæfte nr. 12. VILHELM PEDERSEN.
- Hæfte nr. 13. "STRANDGREVEN".

Alle hæfterne kan købes
for kr. 5,- pr. stk. excl. porto.

I Greve lokalhistoriske arkiv kan den lokalhistorisk interesserede efterhånden finde en hel del materiale til belysning af den lokale historie.

Blandt det indleverede er et skilt med oplysning om, hvornår "STRANDGREVEN" sejlede fra Mosede havn til København.

Skiltet har såmænd ligger hengemt på Mosede havn i omkring 50 år, indtil det for nylig blev indleveret til lokalhistorisk arkiv.

Skiltet i sig selv fortæller ikke ret meget; men sammen med andre oplysninger, som er fundet frem på Greve lokalhistoriske arkiv, er det lykkedes at skabe et billede - om end det er meget ufuldstændigt - som fortæller lidt om "STRANDGREVEN", som var en dampdrevet passagerbåd, der sejlede fra København til Greve Strand m.v. for ca. 50 år siden.

På hæftets forside er gengivet en del af skiltet med en tegning af "STRANDGREVEN".

o.e.

Køge Bugt-området er for tiden inde i en hastig udvikling, hvis resultat bliver et stort sammenhængende byområde fra København via Greve langt ned mod Køge.

Forandringen fra landbosamfund til bysamfund med et stadigt stigende befolkningstal nødvendiggør ændringer og udbygning af eksisterende trafikformer - og ikke mindst til København har der været behov for en udbygning af trafikforbindelserne. Dette har resulteret i nyskabelser som motorvej og S-bane.

I lighed med nutidens ændringer i trafikmønsteret er der også tidligere sket forandringer, når behov eller formodninger om behov opstod.

En sådan ændring skete omkring 1930, hvor der oprettedes en skibsforbindelse mellem København og Greve Strand m.v.

Det var en driftig mand, rutebilejer Jens P. Petersen fra Valby, kaldet "Bil Peter", der oprettede og drev ruten. Han var også initiativtager til Grenå-Hundested ruten, rutebilkørslen langs Køge bugt og bygningen af "Klintekroen", og han var blandt initiativtagerne, da Mosedede havn skulle bygges.(1)

Forudsætningen for denne forbindelse ad søvejen mellem hovedstaden og Greve Strand var den ændring, som kyststrækningen langs Køge bugt var inde i, nemlig forandringen fra øde strandområder med enkelte fiskerhuse til ferieparadis for københavnere.

Der byggedes badehoteller, restauranter og konditorier, ligesom sommerhuse skød op som paddehatte.

Men lad os allerførst se på de strandområder, hvis ændring var forudsætningen for oprettelsen af en skibsrute til København.

STRANDOMRADET.

Kystarealerne ved Hundige, Greve, Mosede og Karlslunde strande med den sandede højderyg kaldet "Jernen" har i århundreder ligget nærmest øde hen, idet bønderne i landsbyerne inde i landet, hvortil arealet hørte, ikke havde nogen økonomisk fordel ved at udnytte disse.

Befærdet har stranden imidlertid været fra ældgammel tid, hvilket bl.a. nu sløjfede gravhøje og en begravelsesplads fra jernalderen ved Karlslunde strand vidner om. (2) Med de tidligere ret begrænsede rejsehastigheder var der behov for rastestedet langs vejene for de vejfarende, og da Christian II i 1521 udstedte bestemmelse om, at der for hver 2 mil skulle bygges herberger, blev det bestemt, at der på vejen mellem København og Køge skulle bygges en kro ved Mosede klint. Uvist af hvilken årsag blev kroen imidlertid ikke bygget ved Mosede strand, men nordligere ved Hundige strand, hvor vejen krydsede Olsbækken. Denne kro fik navnet "Køge kro", og dens historie kendes tilbage til 1556. Den er igen nedlagt, hvilket formentlig skete først i 1800-tallet (3); men mindet om den bevarede i navnet "Krogården", hvorfra det er videreført til "Krogårdskolen". Også

ved Karlslunde strand var der en kro, "Lopholms kro", den lå umiddelbart vest for det nuværende "Ræveholmscenter". (4)

Vejen, ved hvilken disse kroer var beliggende, kunne ikke i det lange løb opfylde behovet for trafikken mellem København og Køge, og i 1780'erne blev en ny vej anlagt fra Roskilde Landevej ved Klovtofte til Jersie strand. Vejen langs stranden, der vel nok ved anlægget af den nye vej fik navnet "Gammel Køge Landevej", var ikke andet end nogle spor i sandet, og dens forløb bestemtes af, hvor der tid efter anden var mest fast at køre. Ved anlægget af den nye landevej mistede vejen langs kysten sin betydning; men den anvendtes fortsat til droft af kvæg, får og gæs, idet den var kortere end den nye vej. (5)

Forløbet af denne ældgamle vej kan stadig på enkelte kortere strækninger iagttages, idet Olsbæk Strandvej, Niels Pedersensvej og Ræveholmsvej er dele af den gamle landevej, som malerisk bugtede sig langs stranden, indtil "betonvejen" blev anlagt i 1930'erne.

Kyststrækningerne langs stranden, der var ufrugtbare græs- og lyngklædte, har oprindeligt hørt til landsbyerne som en del af den enkelte landsbys fællesskab. Da udskiftningen fandt sted omkring 1800 med det formål at samle den enkelte gårds jorder, blev der blandt andet gjort undtagelse med strandarealerne som følge af deres manglende værdi i landbrugsmæssig henseende, og hver gårdmand fik en strimmel strandareal.

Omkring 100 år senere fik københavnernes kig på disse arealer. Hidtil havde det været Nordsjælland, man tog til, når man skulle "ligge på landet"; men fra omkring

1900 vendtes opmærksomheden også mod syd, og de første sommerhuse skød op.

Ved Mosede strand var det fabrikant Hugo Dorph, Tåstrup, og listefabrikant Chr. Jeppesen, København, der var pionerer (6), og det fortælles, at det var en oplevelse at se dem komme i deres åbne biler - mændene i deres skindhuer og damerne med brede hatte med slør. Bilernes hastighed var imponerende, 20-25 km/t., hvilket var, hvad venenes tilstand og bilernes konstruktion tillod. Vejforholdene var iøvrigt et stort problem, indtil "betonvejen" blev anlagt, og disse forhold var bestandigt et hovedemne i grundejerforeningen ved stranden i Greve-Kildebrønde sogne, således f. eks. i 1928, da broen over Olsbækken blev kørt i stykker af en bil lastet med "cokes", hvilket medførte, at broen måtte genopbygges.(7)

Samme år kunne man i "Roskilde Dagblad" (8) læse, at københavnernes måtte tage over Tåstrup og derfra med rutebil til Karlstrup og Solrød, hvis de skulle længere ud end til Hundige strand, idet de sandede spor langs stranden var vanskeligt farbare.

Udviklingen fortsatte imidlertid trods de dårlige vejforhold, hvilket bl.a. fremgår af en annonce, som flere gange i juli måned 1928 indrykkedes i "Roskilde Dagblad". Den lød således:

GREVE BADEHOTEL

*Nyopført, moderne indrettet.
Fineste Badestrand. Modtager
Gæster. Flotte Værelser - 1.Kl.
Køkken - Madkurve kan medbringes -
Prøv Vandet ved Greve Strand.*

Tlf. Hundie 57.

C. Ovesen

Men også københavnernes søgte Ovesen på Greve badehotel at appellere til. Det skete bl.a. i en annonce i "Valby Bladet" den 13/7-1928:

Greve Badehotel

*Modtager Gæster for Sommeren.
Store Værelser, stor Forenings-
sal. Moderne Søbadeanstalt.
Rutebil og Dampskib.
Madkurve kan medbringes.
Tlf. Hundie 57.*

Der skulle åbenbart anslås andre strenge over for københavnere end for læsere af "Roskilde Dagblad": Københavnerne skulle således lokkes med en "moderne Søbadeanstalt", mens Roskildeegnens befolkning i "deres" annonce blot får at vide, at der er "fineste Badestrand".

Hvor meget ligger der mon egentlig i ordet "Søbadeanstalt"? Mon det er, som en læserbrevsskribent i "Valby Bladet" for 6/7-1928 skriver, at man ved Greve skal betale 25 øre pro persona for at få lov til at bade på fri strand uden spor af baderum etc., og så - tilføjer den lidt utilfredse - kommer man ud på en sommersøndag, er der endda overfyldt.

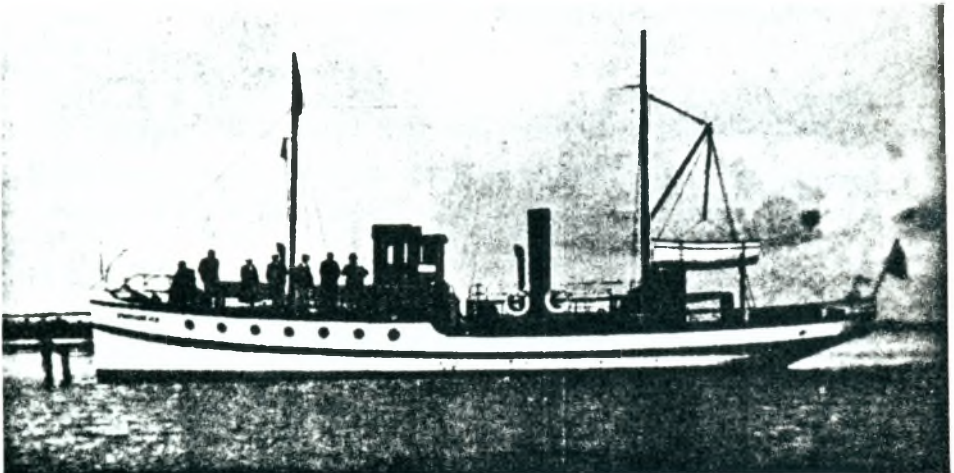
"STRANDGREVEN"

Rutebilejer Jens P. Petersen fra Vigerslev Allé i København var som tidligere nævnt en af dem, der havde øje for mulighederne ved sydkysten, og i 1928 oprette-

de han en dampskibsrute fra København til badestederne ved Køge bugt.

Ruten tog sit udgangspunkt ved Langebro i København, hvorfra ruten gik til Køge, og undervejs blev der lagt til ved Hvidovre strand, Greve strand, Karlslunde strand og Solrød strand.

Skibet, der blev indsat på ruten, kunne tage 175 personer, og dets navn var "STRANDGREVEN". (9)

"STRANDGREVEN" liggende ved en anløbsbro - måske er det ved Greve Badehotel.

Sejltiderne har sikkert ændret sig; men fra en annonce (10) kender vi sejltiderne i sommeren 1928. De var således:

Der var afgang fra Langebro hver tirsdag, torsdag, fredag og søndag kl. 9.30 og med ankomst samme dag - som der kuriøst står i annoncen - ved Greve strand kl. 11.30, ved Karlstrup strand kl. 12.00 og ved Køge kl. 13.00.

Lørdag sejlede man fra Langebro kl. 17.00 med ankomst til Greve kl. 19.00 og Karlstrup kl. 19.30. Om lørdagen sejlede man tilsyneladende ikke helt til Køge.

I modsat retning var der afgang fra Køge tirsdag, torsdag og søndag kl. 18.00, fra Karlstrup kl. 19.00 og fra Greve kl. 19.45 med ankomst til Langebro i København kl. 21.30.

Turen fra København til Greve strand kostede kr. 1,50 og en returbillet, hvor der var rabat, kr. 2,50.

Mandag og onsdag, hvor skibet ikke sejlede efter fartplanen, blev det udlejet til foreninger for $\frac{1}{2}$ pris.

PÅ AFTENTUR MED "STRANDGREVEN" I 1928.

Dampskibsruten til Greve strand er for længst nedlagt, så vore eventuelle ønsker om en tur med "STRANDGREVEN" kan ikke opfyldes - men lad os i tankerne prøve at tage turen fra Langebro til Greve Badehotel og retur en skøn sommeraften i 1928.

Vi er i stand til det ved hjælp af en artikel, som under mærket "-ding" stod i "Valby Bladet" den 6/7 1928 under overskriften "Fra Trekroner Plads til Greve Strand", "Med "STRANDGREVEN" på en herlig Aften-tur langs Sydkysten".

Men lad os hengive os til beskrivelsen fra den gang:

"Solen skinner - og for første Gang i Sommer er Aftenen lun. Vi samles paa "Trekronerplads" i den Eftermiddagstime, hvor Linie lo afleverer sit største Kontingent af hjemvendende Valbyborgere, der har lagt en Arbejdsdag bag sig.

Vi er et større Selskab, som Baadeejer og Vognmand J.P.Pedersen bortfører i sine store, røde og let-løbende Rutebiler.

Vi havner foran den nyetablerede Badeanstalt "Hvidovre Søbad", som sikkert inden ret længe vil blive et meget søgt Badested.

Dér ligger "Strandgreven" med Vimplen blafrende!

Oprømte gaar vi ombord. Som ved en fælles stiltiende Overenskomst s t r a a l e r vi allesammen og venter os en prægtig Tur i den herlige Maane-aften.

"Strandgreven" viser sig ved nøjere Eftersyn at være en komfortabel Lystdamper med stor Fælleskahyt, med bløde Hynder og en feminin Separatkahyt, der naturligvis straks "indtages" af Damer.

Vi sejler!

Paa den ene Side har vi, efterhaanden som vi pløjer Bølgerne - Rivieraen, frit oversat: Sjællands Syd-

strand: Et typisk dansk Billede. Efterhaanden skimter vi Badehotellerne, der staar hvide og lysende mod den blaa Himmel. Der Brøndbyvester Badehotel, der Sommervillaer, Strand - og grønne Træer, der staar som Arabesker paa Baggrund af Solen, der glødende - gul-rød gaar ned over Sjællands Sommer.

På den modsatte Side har vi Amager som bølgende Streger i Sort.

"Strandgreven" duver let. Vi har placeret os på Dækket, medens det støt gaar fremad.

En lille Baad skulper rundt som en Nøddeskal i en Kæmpebalje; den er et lille Hundred Meter fra os. En Mand ror drabeligt.

Den milde Maj og Maanen
og alle Vandes Blaanen
og Nattergal og Bøgetrær
er alt, hvad vi har kær.

Et romantisk Sind faar Udløsning i Sang. Det lyder kønt. Det er en af mine Medpassagerer, der konkurrerer med Cornelius!

Vi sejler! Amager forsvinder i Taagen. I min Fantasi har jeg slettet Sydkysten ogsaa og ser kun Havet. Det bølgende blaa: De Danskes Vej til Ros og Magt ...

Jeg hører dette monotone: Duk, duk, dukkeduk, Lystdamperens Hjerpe, der hamrer os frem ... mod Greve Strand.

Der er gaaet ca. et Par Timer, saa ser vi Greve Badehotels Mure som Kridt rejse sig forude.

Vi har ladet det "kolde" Bord vederfares Retfærdighed og den Seedorff'ske Snaps klukke.

Humøret er paa højeste Gear.

Vi har naaet Maalet. Vi nikker paa "Landgangsbroen" til et Par Valbyborgere, der aabenbart har slaaet deres Sommerpaulun op ved denne herlige Riviera.

Efter et kort Besøg paa Greve Badehotel, der staar parat med sine mange nymonterede Værelser til at tage imod Feriegæster, gaar vi atter ombord. Vi skal være gennem Sluserne i Kalveboderne inden Klokken 10, og nu er Klokken nøjagtigt 8.30, ergo vi skal sætte Farten op.

"Kaptajnen" stryger sin Moustache: Det naas nok, det naaes nok ...

Saa sejler vi hjemad.

Den store Søkikkert gaar "paa Omgang". I et sidste Blik fastholder man Strandbilledet, Hotellet og den enlige Jolle, med to Unge, der sejler ind i Solnedgangen.

Dér har vi Maanen: lidt svag er den endnu, men efterhaanden, som det bløde Mulm tager til, vokser den i Vælde.

"Strandgreven" arbejder sig frem hjemad. Jeg staar bare og lytter til "Hjertet"s duk, duk, dukke-duk. Tungt og sundt.

Det er ikke lyst længere, men det vil heller ikke blive mørkt:

Danmark, nu blunder din lyse Nat
bagved din Seng, naar du sover

Jeg staar alene i den stille Maaneaften og tænker Thøger Larsens smukke Vers. I Agterstavnens fortællinger der Historier, afbrudt af befriende Latterkluk, Herrerne har rottet sig sammen. Fra den store Kahyt lyder dæmpet Klang af Kopper, der sættes mod Underkopper, og sprød Klang af smaa Glas, der stødes mod

hinanden. Damerne er ved Mokkaen.

Men det gaar hjemad.

Vandet er ganske stille. Bølgerne smaasnakker bare. Naa, der har vi nok Brøndbyvester. Jeg kan lige skimte Hotellet. Naa, og dér "Hvidovre Søbad"; men vi skal videre og se at naa gennem Sluserne.

Dér har vi Byen. Et helt Londonsk Billede. Fra "Ford" og Ørstedsværket skinner Lysene som en Mangfoldighed af store Øjne, der stirrer gennem Mulmet. Vi naaede igennem!

Der holder Biler ved Langebro og venter paa os. En herlig Aften. En vidunderlig Tur. Det summer med Sætninger, der rummer Begejstring. Vi er enige om allesammen at berømme Turen til Greve Strand blandt Venner og Bekendte.

I løbet af faa Minutter er vi dér, hvorfra vi startede. Fra Café "Valhøj" sm lder D gnmelodierne ud i den sene Aften - "Pige, fortæl mig et Eventyr" ...

Jeg synes selv, jeg har oplevet et smukt Eventyr, og jeg samler alle Aftenens Lovord i dette ene: L ser, tag til Greve Strand med "Strandgreven".

Udvidelse af ruten og indstilling.

Det er desværre meget begrænset viden, vi har om kystfarten til Greve strand; men den er utvivlsomt oprettet i 1928, hvilket fremgår af en notits i "Valby Bladet" den 6/7-1928, hvor det om Greve Badehotel anføres, at det er godt på vej til at blive sydkystens Hornbæk Badehotel. Og i den forbindelse anføres, at det ligger ideelt for valbyborgerne, idet "vi nu også har "Strandgreven"... der ikke bestiller andet end at befordre publikum til ... bl.a. Greve Strand."

Til at begynde med lagde båden vel til ved en anløbsbro ved Greve Badehotel (11); men i 1929 indviedes Mosede havn, hvorefter denne blev anløbet.(12)

"STRANDGREVEN" i MOSEDE HAVN i 1929, hvor havnen indviedes.

Det var selvfølgelig ganske naturligt, at Mosede havn blev anløbet af "STRANDGREVEN", da havnen stod færdig og blev indviet 5/10-1929 med æresport ved havnebroen - se foto heraf.

På eller ved Mosede havn hang der et skilt, som angav tiderne for, hvornår "STRANDGREVEN" sejlede til København. Dette skilt kan ikke være fra den allerførste tid, idet afgangstiderne er søndag, tirsdag og torsdag kl. 19.15. Det er en fremrykning på $\frac{1}{2}$ time i forhold til de tidligere nævnte afgangstider fra rutens start.

Skiltet er iøvrigt et eksempel på genbrug og fortæller noget om Jens P. Pedersens interesser i såvel trafik til søs som til lands. Under det øverste lag maling kan nemlig skimtes en tidligere tekst med bustider. Denne tekst lyder:

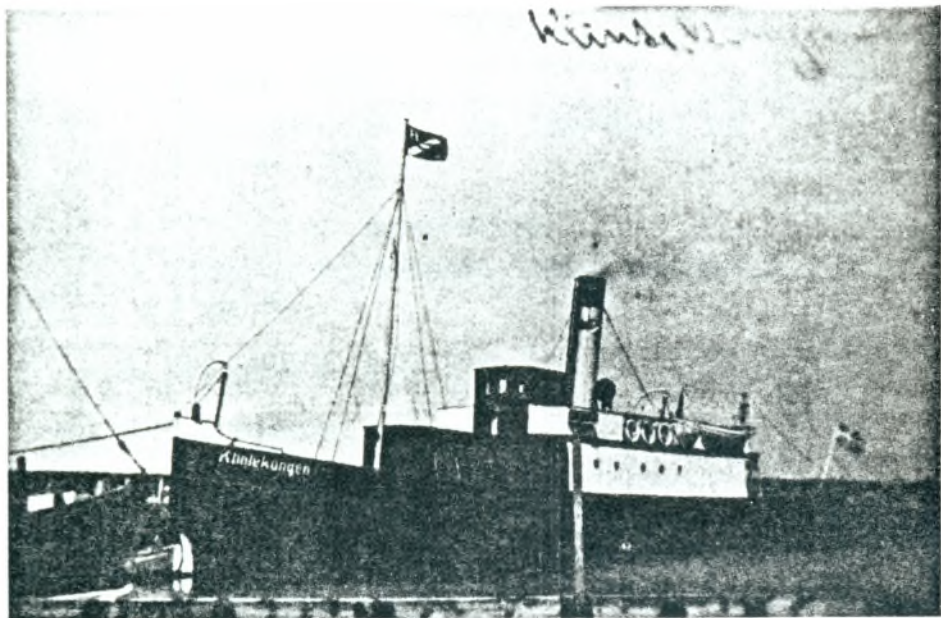
Til Linie 10 Valby

Hverdage	Helligdage
11.25	8.55
2.10	12.40
8.25	3.40
	8.25

FAST STOPPESTED

Sejlruten til Greve Strand har sikkert været en ret benyttet transportvej fra København til Greve strand.

idet der i rutens glansperiode var 2 daglige afgange (13), og yderligere 2 skibe nåede at blive sat ind på ruten. Disse var "Klintekongen" og "Asger Ryg".

"Klintekongen" i Mosede havn.

Den nyanlagte "betonvej" skulle imidlertid vise sig at blive en hård konkurrent til ruten ad søvejen, som ikke kunne konkurrere med den nu hurtigere trafik ad landevejen, og efter ca. 3 år måtte ruten indstilles, idet den ikke mere var rentabel.

o.e.

Noter:

1. Svend Olesen:
MOSEDE HAVN - HALVTREDS ÅR 1929-1979,
side 8.
2. V. Mortensen:
KARLSLUNDE SOGN - Fra Københavns Amt
1938-39, side 273.
3. Wilhelm von Antoniewitz:
GREVE OG KILDEBRØNDE SOGNES HISTORIE,
side 14o.
4. Som note 2, side 274.
5. Som note 4.
6. Som note 3, side 247.
7. FORHANDLINGSPROTOKOL FOR FORENINGEN AF
GRUNDEJERE VED STRANDEN I GREVE OG
KILDEBRØNDE KOMMUNE,
under den 14/7-1928.
8. ROSKILDE DAGBLAD den 18/7-1928.
9. VALBY BLADET den 13/7-1928.
10. Som note 9.
11. Jfr. artiklen FRA TREKRONER PLADS TIL
GREVE STRAND.
12. Som note 1, side 15.

